

Izlazi svakog
— petka. —
Pretplata
5 Din. mjesečno.
Tromjesečno
Din 15.-
Oglasi
po cijjeniku.
Ček. rač.: 37.202

PRIMORSKA RIJEČ

UREDNIŠTVO i
UPRAVA
lista nalaze se u
općinskoj zgradi
(bivša kuća
Mattiazzi) II. kat.
Telefon
interurban br. 47

Broj 27.

Šibenik, petak 22. jannara 1932.

Godina II.

POTREBA EKONOMSKE OBNOVE NARODA

Individualnost nacije je samo onda najjača, kad su jake i pojedinačne komponente od kojih je sastavljena. Te komponente isključivo su žive glave širokog naroda svih klasa i zanimanja. O vrijednosti i jakosti ovih brojnih masa, ovisi i jakost nacije. To je aksiom nepobitan i nedvouman. Ali ništa se ne stvara samo po sebi, pak niti ojačanje nacije; narod treba dograđivati i njegovati, treba korisnim mjerama stvarati pogodno tlo za njegovo ojačanje. Za postignuće ove svrhe samo su dva kapitalna i neophodno potrebna zahtjeva. U prvom redu evociranje nacionalne samosvijesti, nesebične, plemenske ni partikularističke, — već široke, plemenite i opće — narodne; svijesti o vlastitom značenju u odnosu prema drugim nacijama, te o vrijednosti svojoj kao pripadnika jedne slavenske grane, koju su zakoni prirode i historije stvorili zasebnim etničkim tijelom radi jedinstvenog jezika, običaja i naziranja. Ova svijest daje prvi impuls nacionalnoj individualnosti i otpornosti; ona je prvi uvjet odstranjenja tuđinskog gospodarenja i iskorišćavanja. Dakle prvenstveni zahtjev našeg nacionalnog ojačanja, — pogledom na aktuelne političke događaje u našoj državi, — već se provodi u djelo i nepobitno je, da će do posljednjih granica biti proveden. Za tu svrhu potrebite i korisne mjere našle su potpun izražaj u konsekventnom provođanju velikih političko-nacionalnih istina; a te je naš narod objeručke prihvatio i znao da shvati u pravom sadržaju. No, kako rekosmo, ovaj zahtjev našeg nacionalnog održanja i ojačanja nije jedini, premda je primaran. Narod je naime jak i otporan samo onda, ako uz zdravu nacionalnu svijest, ima i ekonomsko obezbjeđenje t. j. ako ima u ekonomskom pogledu barem najnužnije preduvjete življenja i opstanka. Velika je istina, da ekonomska stiska može u stanovitom momentu najjačeg patriotu i najsvijesnijeg nacionalistu nagnati na korake očajničke, na korake koji strahovito divergiraju od onog ispravnog nacionalnog pravca, kojim je do tada kretao. U tom slučaju svi trudni i nacionalnog osvjetećenja masa postaju uzaludni svi napori bezuspješni, svi uspjesi iluzorni. Radi toga jasna je slika na prvi mah. Jasno je naime, da baš ovaj drugi zahtjev t. j. zahtjev da se širokim narodnim masama omogući u ekonomskom pogledu osiguranje barem najnužnijih životnih potreba, — jest onaj kome treba u današnjem vremenu posvetiti naročitu pažnju i provesti ga u djelo istom odlučnošću, kojom se provelo i ostvarenja onog prvog, specifično političkog i nacionalnog zahtjeva.

Ekonomsko stanje našeg naroda nije teško pročitati iz svakidašnjeg života. S jedne strane nemogućnost plasiranja zemljoradničkih produkata uslijed opće svjetske krize, svestrani zastoj u privredi, industriji i trgovini, te brojna neuposlenost, a s druge strane općenita i teška prezaduženost, koja narodu u kamatnim etapama proždire i posljednje skromne prihode radnih snaga i nastojanja, — daju nam živu sliku uzroka, koji najvećem dijelu našeg naroda onemogućuju život doličan čovjeka i člana jedne moćne narodne zajednice. Ove uzroke treba iskorijeniti, treba ih brisati sa lica ove naše lijepe zemlje, jer inače naš narod mjesto da ojača, oslabit će u svakom pogledu, nacionalno će postati neotporan i neberben. Doduše, teško je, vrlo je teško liječiti ovo stanje, jer lijekovi se nalaze u nepoznatim visinama, daleko od zahvata onima, koji su pozvani da zemlju liječe. Kriza je opće svjetska, te ako nestane u svijetu nestat će je i kod nas. To ovisi donekle o volji moćnih i gospodujućih naroda, a donekle i o sudbini, kojoj nitko ne zna skrivista. Ali ipak, treba naročito apo-

strofirati, da od prije spomenutih uzroka današnjeg teškog ekonomskog stanja našeg naroda, postoje stanoviti, koje je moguće izliječiti jednom običnom zakonskom odredbom, jednim jedineatim potezom pera. Ništa zato, ako se osjete tangiranim rijetki plutokrati ili nekolicina masne gospode teškog pulsa; oni ne će radi toga osiromašiti, — ali narod, onaj mali narod, koji jedini čuva osebine naše slavenske duše, onaj narod znoja i žuljeva, koji pokriva nepregledne njive, oranice i vinograde, te tvornice i kancelarije, — on će slobodnije odahnuti, a njegovo disanje jest uvjet zdravlja cijele naše države. Njemu treba omogućiti barem nekakovo olakšanje, treba mu, s ramena dignuti barem jedno breme od onih brojnih, koji ga pritisku i koji mu ne dadu da se uspravi i isprsi. Najradikalnijim i bezobzirnim zahvatima financijske prirode, te zakonskim normama sa upadnom socialnom tendencijom, treba pomoći slaboga, pa makar to bilo prilično osjetljivo za one, koji već kroz decenije pokupiše, uz pomoć konjunktura i svoje sretno zvijezde, — nepregledno blago i neopisive raskoš. Predvođena spasonosnim geslom: „Pomozi onoga koji ima premalo a ne onoga, koji ima previše“, — mora da se uputi naša unutarnja ekonomska i financijska politika, jer jedino pod ovakvim geslom, moći ćemo u današnjim teškim prilikama, stvoriti donekle ekonomsku ravnotežu, ili ako ne to, a to barem postići ćemo ekonomsko ojačanje najvećeg procenta onih bezbrojnih koji sačinjavaju jedine komponente našeg nacionalnog života i naše nacionalne individualnosti.

Bez ove ekonomske obnove, naš narod neće nikada moći da od sebe dade sve ono što bi mogao da dade, niti će moći da preuzme u sklopu evropskih nacija ono ulogu za koju je predistiniran po svom geografskom položaju, po svojoj velikoj duši i po svojoj zdravoj i nepokvarenoj rasi.

Ustoličenje novog šibenskog episkopa Dra Irineja Đorđevića

U nedjelju je na svečani način izvršeno ustoličenje novog dalmatinsko-istarskog episkopa preosv. Dra Irineja Đorđevića, dosadanjeg vikarnog episkopa u Sremskim Karlovcima. Svečanost ustoličenja obavljena je u šibenskoj sabornoj crkvi, u prisustvu delegata kr. vlade g. Ljubisava Popovića, načelnika vjerskog odjeljenja pri ministarstvu pravde, gradonačelnika g. Dra Smolčića, sreskog načelnika g. Aničina, komandanta Šibenika puk. g. Božića, banskog vijećnika g. Frane Grubišića, pretstavnika svih vojnih i civilnih vlasti te javnih ustanova, delegata crkvenih općina iz cijele sjeverne Dalmacije, brojnog pravoslavnog svećenstva te ostalog građanstva.

Najprije je održana arhijerejska liturgija, a zatim je izaslanik kr. vlade pročitao ukaz Nj. V. Kralja, kojim se preosv. Dr Irinej Đorđević postavlja za dalmatinsko-istarskog episkopa. Svečani čin ustoličenja obavio je dosadašnji šibenski episkop preosv. Dr. Maksimilijan Hajdin kao delegat Arhijerejskog Sinoda. Tom prilikom je dr. Maksimilijan održao dirljivi govor, kojim se je oprostio na rastanku sa svojim vjernicima i zaželio svom nasljedniku preosv. Dru Irineju, da njegov rad urodi srećom i blagoslovom za čitavo pučanstvo ovoga kraja. Poslije njega govorio je novi episkop preosv. Dr Irinej, zahvalivši se Nj. V. Kralju i Arhijerejskom Saboru, što su mu omogućili, da preuzme katedru slavne dalmatinsko-istarske eparhije i pozvavši vijernike, da zajedno s njim

porade u duhu uzvišene Hristove nauke. Četa vojnika, koja je bila postrojena pred crkvom, pozdravila je čitanje Kraljevog ukaza počasnim salvama, dok je muzika odsvirala himnu.

Nakon završene svečanosti u crkvi, novi je episkop primio mnogobrojne čestitke pretstavnika vlasti i građanstva. U 1 sat poslije podne bio je priređen u hotelu „Kosovu“ intiman ručak u čast novoga episkopa. Tom prilikom je palo više zdravica, među ostalim sa strane dosadanjeg šibenskog episkopa Dra Maksimilijana Hajdina, novog episkopa Dra Irineja, gradonačelnika Dra Smolčića, katoličkog biskupa Dra Milete, protojereja Macure, protojereja Kistanovića, komandanta Šibenika puk. g. Božića i sreskog načelnika g. Aničina.

BESPRAVNOST NAŠEG ŽIVLJENJA U ZADRU

„Primorska Rijet“ je višekratno iznašala pojedine primjerne slučajeve proganjanja našeg slavenskog stanovništva u Zadru; primjere koji se svakodnevno ponavljaju u raznim formama, ali koji uvijek imaju jednu te istu sadržinu, a ta je neugasiva mržnja na sve ono što slavenski diše, govori i osjeća. Ona se ispoljava i u najsitnijim pojavama, ali je ipak uvijek značajna i vrijedna da se zapamti. Evo n. pr. što se nekidan desilo u Zadru. Supruga našeg sunarodnjaka i zadarskog pekara Ive Ivića sjedila je u zadarskom parku u pratnji dvojice dječaka. Djeca igrajući se nadoše na putu jednu novčarku i donesoše je majci. Ova je baš htjela da potraži vlasnika i dok je još novčarku držala u ruci, približi joj se žena nekakvog talijanskog aristokrate Milla i stade je objeđivati da je novčarku ukrala. No nije joj to bilo dosta, jer kad je vidjela, da prisutna publika, koja je pratila cijeli prizor daje pravo nevinoj ženi, „visoka“ gospođa se pokaže u pravom svijetlu i udari Ivičku šakom u lice poprativši ovu svoju „kulturnu“ gestu još kulturnijim pogrđnim izrazima na račun Jugoslavije i Jugoslavena. U to se je približio suprug napadnute, Ivo Ivić, ali općinski pandur Jovo Maltež, rodom iz Galovca, koji je tu bio u blizini, čim je vidio, da je jedna stranka visoka talijanska gospođa, a druga da su naši sunarodnjaci, bez časa premišljanja uapsi pekara Ivića i povede ga u zatvor, gdje se još i danas nalazi. Putem ga je još na očigled cijelog pučanstva grdno udarao i samarao, te najodurnije riječi sipao.

Ovaj sitni primjer najboljim nam je dokazom kako naš čovjek u Zadru najpravedniji i najneviniji može da nastrada, ako se to samo prohtije bilo nekoj finoj talijanskoj gospođi, bilo nekom isto tako finom panduru, izrodu iz Galovca. Maleu primjer velike kulture. M. I.

Kako se u Španiji riješava vinska kriza

Poznato je, da je Španjolska republika država koja vrlo mnogo producira vina. Prirodno je dakle, da se je i kod nje osjetljivo ispoljila t. zv. vinska kriza. U nizu mjera, koje je španjolska vlada poduzela da izliječi krizu i poboljša stanje španjolskog vinogradara, interesantno je spomenuti naredbu, po kojoj u svim hotelima, restauracijama, menzama i drugdje gdje se ljudi po lakalima hrane, svakom gostu, pa bio on apstinent, ili ne, mora da bude servirana stanovita količina vina; isto tako mora gost da tu količinu vina plati pa popio je ili prolio. Nije teško izračunati, da se zbilja na ovaj način mora dnevno konsumirati upravo ogromna količina vina, osobito pak u velikim gradovima, kojima Španjolska eobiluje. — Ne bi bilo s gorega, kad bi se ova korisna mjera primjenila i na naše tlo. Htjeli bismo naime vidjeti onda, koliko bi se još vremena govorilo kod nas o vinskoj krizi.

VIJESTI IZ SJEVERNE DALMACIJE

DRSKA KRADJA U OPAČSKOJ CRKVI
U SKRADINU

Skradin, 17. I. U noći između 14 i 15 ovoga mjeseca pokradena je slika Bl. Dj. Marije sa svim zlatnim nakitima sa srebrenom plaketom na zaleđjini slike u vrijednosti od nekih Din. 130.000. Slika je djelo starih majstora u lijepim tamnim tonovima, vjerojatno od veće vrijednosti. Na slici su bili povješani zavjetni nakiti od zlata, urešeni draguljima i lijepim filigranskim i drugim radovima, tako da je efekat slike sa nakitima bio vrlo lijep, pa su vjernici zanosom i ljubomorom poštivali i čuvali ovu sliku, koja je crkveni patron. Osim toga pocijepan je jedan drveni sandučić, koji se je nalazio na ispovjednici i odnet iz njega novac (lemozina), kojeg nije bilo mnogo. Kradja se konstatovala 15. ov. mj. ujutro kad je crkvenjak otvarao crkvu, videći polupani sandučić te se odmah dosjetio da se radi o kradji.

Vijest o kradji u brzo se pronijela kroz mjesto. Ogorčenje građana bilo je veliko i jezovit momenat je bio kad su pučke žene uvridjene u svojem religioznom osjećaju, počele zaliti lamajući rukama i hvatajući se za glavu. Odmah su o slučaju bile obavještene mjesne vlasti, koje su smjesta telegrafski obavijestile policiju i žandarmeriju, a što je najvažnije dali su i lični opis čovjeka, koga se po Skradinu vidjalo i odmah na nj posumnjalo, a ovome se ima najviše zahvaliti gospođici Marenzi koja je dotičnog lupeža, već kao takovoga poznavala, te se je njezinim tačnim podacima i uspjelo pronaći drskog kradljivca.

Dok se je po čitavom Skradinu o tom živo komentarisalo, oko 6 s. pos. p. javlja opštinska policija iz Šibenika mjesnom župniku, da je lupež sa zlatom pronadjen i uhapšen, a da se slika Bl. Dj. nalazi iza jednih crkvenih vrata. Ta radosa vijest kroz mali Skradin pronijela se je munjevitom brzinom i za čas zaslaviše zvona i zapucaše prangije, a svjetina sa župnikom jurila je u crkvu da potraži sliku Bl. Dj., koju su iza vrata i našli. Čitav taj svijet sa župnikom, koji je nosio sliku blažene Djevice prošli su kroz čitavo mjesto pjevajući crkvene pjesme, da time dade oduska svojoj radosti za pronadjenom slikom. Poslije ophoda čitav taj svijet povratio se je u crkvu i slika se postavila na svoje staro mjesto i pred njom se otpjevalo „Tebe Boga hvalimo“, poslije čega je Skradinjanin Fra Jere Matić održao propovijed o historijskoj važnosti slike i njenog nakita, zahvaljujući Bogu što se je slika pronašla.

Uhapšeni kradljivac zove se Milan Grah, rodnom iz Velikoga Trgovišta, koji je pred par dana izašao iz šibenske tamnice, te je tako policiji već dobro poznat. Od ukradenih stvari kod Grah je pronadjeno sve osim dva prstena sa 15 dijamanta i jedne zlatne

narukvice, a vjerojatno da će se i ovo pronaći. Sve nadjeno zlato već je predano Skradinskom župniku don. Josipu Krniću.

Ovdje je interesantno spomenuti, da je pomenuti drveni sandučić (lemozina) za Grah bio fatalan, jer je Grah opljačkano sliku vjesto i majstorski pokrio i dotjerao u prvotno stanje tako, da bi se to primjetilo tek poslije 36 sati kad bi se u crkvi imalo održati rozarije, a kroz to vrijeme Grah je imao dovoljno vremena da ukradene stvari spremi.

Naravno da se je crkvenjak čim je vidio polupani sandučić sjetio da pogleda i sliku koja je bila opljačkana.

Da vjernici Skradina zahvale Bogu što se je pokradeno pronašlo, u nedjelju 24. ovog mjeseca održat će se u mjesnoj crkvi svečana služba božja u trojke, a vjerovatno da će tog dana slavu uveličati šibenska gradska glazba.

F. M.

SOKOLSKI PLES U DRNIŠU

Drniš, 16. I. Danas je Sokolsko Društvo u Drnišu, prozeto humanim osjećajem i toplom željom, da i ono sudjeluje doprinosom za ublaženje bijede, priredilo zabavu pod naslovom „Veliki sokolski ples“, svimom da čist prihod bude dodijeljen u korist siromaha ove krajine. U svojoj plemenitoj namjeri potpuno je i uspjelo.

Zabavi su prisustvovali svi pretstavnici mjesnih vlasti, izaslanici sokolskih društava Šibenika i Knina, brojni građani te prispieli gosti iz obližnjih sela i varoši. Biranim riječima gosp. načelnik Drniša i starosta N. Adžija oslovio je prisutne zahvalivši im na brojnom odazivu i predočivši im plemenitu svrhu zabave. Istodobno ih je potstjelo na našu braću u ropstvu, koju predvodi jugoslavenska zastava zavijena u crnoj floru, na pola stijega. Zabava je protekla u najboljem raspoloženju do u samu zoru novog dana. Obilato su padali i dobrovoljni doprinosi osobito raznim prigodnim utrscima kao izborom ljepotice. Taj zavidni naslov je izvojslula kćerka našeg nacionalnog radenika, otmjena gospođica Jasna Regner sa 492 glasa. Za cijelo vrijeme zabave poštovno je koncertirao sokolski orhestar, a braća u svojim crvenim košuljama, natjecali su se uslugama e da prisutni ponese sa ove zabave trajnu uspomenu bratstva i ljubavi.

Lj. N.

NOVA UPRAVA SOKOLSKOG DRUŠTVA

Novigrad, 15. I. U nedjelju je am. održana redovita godišnja skupština sokolskog društva, na kojoj je, između ostaloga, izabrana nova uprava društva. Za starostu je jednoglasno izabran dugogodišnji nacionalni radenik Šime Oštrić, za načelnika A. Oštrić,

za tajnika N. Gvardial, za blagajnika kapetan Frantović, te za članove uprave: I. Stipan i A. Mijo. U sokolskim redovima kola verzija, da će se pristupiti unutarnjoj restauraciji sokolskog doma u cilju proširenja prostorija i uređenja buffeta. To bi imalo biti dovršeno do župskog sleta u Novigradu, koji će se održavati ovoga ljeta. Naročitu brigu za to vodi poštovni brat starosta. Pokrenuto je također pitanje da se pristupi akciji za osnivanje sokolske muzike u Novigradu. M. I.

USPJEŠI RADA NOVOG NOVIGRADSKOG
NAČELNIKA

Novigrad, 18. I. Naš novi načelnik g. Kovačev pokazao je odmah u početku svog rada veliko i samoprijegorno zauzimanje za napredak i boljitak cijeloga ovoga kraja. Već postignuti uspjesi o tome dovoljno jasno svjedoče. U prvom redu treba spomenuti njegovo zauzimanje, da se uredi novigradski vodovod, o kojemu je „Primorska Riječ“ svojedobno opširnije pisala. G. Kovačev poduzeo je u tom pravcu potrebite korake kod nadležnih faktora i već 13. ov. mj. doputovao je u Novigrad izaslanik Banske Uprave, koji je pregledao sve vodovodne naprave i na licu mjesta se uvjerio o njihovom lošem stanju. Prema njegovom stručnom mišljenju izradiće se plan za uređenje našega vodovoda. Nadalje je g. Kovačev pokrenuo akciju u cilju izgradnje kraćeg puta Novigrad-Benkovac, što bi bilo od ogromne važnosti za pučanstvo čitavoga ovoga kraja. Zahiteresirao je također odlučujuće faktore, da bi se čim pristupilo popravku novigradske obale, koja danas apsolutno ne odgovara potrebama mjesta. Na kraju treba istaći i njegovo živo nastojanje, da se što hitnije pruži pomoć amošnjem pučanstvu, čija je bijeda svakog dana sve veća i očajnija. „Primorska Riječ“ se je na sva ova pitanja u više navrata opširno osvrnula te nas osobito veseli, da su se sada neka od njih počela riješavati, a vjerujemo, da se neće stati na po puta i da će se do kraja udovoljiti ovim životnim potrebama novigradske općine, koju sada vodi rijetkom poštovnošću novi načelnik g. Kovačev.

M. I.

TRAGEDIJA 70. GODIŠNJE STARICE

Novigrad, 18. I. U cijeloj se je varoši duboko dojmila tragična smrt 70. godišnje starice Maše Ivčić. Prelazeći preko jedne litice, ispod koje strši duboka provalija, poklizla je i strmoglavila se u ponor. Izvukli su je u vrlo teskom stanju i odnijeli kući, gdje joj je pružio pomoć naš vrijedni i poštovni liječnik g. Dr. Ile. Međutim sva njegova nastojanja, da joj spasi život, ostala su bezuspješna, jer su ozlede bile smrtonosne i starica je poslije kraćeg vremena preminula.

M. I.

U VRTLOGU „SVEOPĆE KRIZE“

Zaista je, ljudi božji, i vragu već dodijalo vječno slušati o toj nesretnoj krizi. Ima li uopće neke stvari, koja nije okružena ovom modernom bolešću iz četvrtog decenija dvadesetog vijeka? Govori se, da postoji kriza trgovine, kriza bankarstva, kriza poljoprivrede, kriza industrije, kriza obrta, kriza morala, kriza karaktera, kriza umjetnosti, kriza savjesti, kriza etike it.d. it.d. Jedino još nismo čuli, da postoji kriza pameti, a ja mislim, da i druge nema osim nje. Jer, zar bi do svega ovoga došlo, da kod ljudi vlada više razum i razbor, a manje prkos i zloba? Kako najednput da je čitav rod ljudski osiromašio, a zemlja nam daje dva puta više nego što svi mi trebamo? Kažu, da ima svega na svijetu, da je proizvodnja dosegla vrhunac, a opet ljudi nemaju što da jedu. Propovijedaju međutim, da postoji kriza industrije, a nikad ona nije tako cvala kao u naše vrijeme. Govore, da u svijetu nema novaca, a podrumi banaka su puni zlata. I sve te krize, kad bi ih se bolje razmotrilo, na koncu dokazuju, da su ih ljudi na silu stvorili, i sada kao avet plaše čovječanstvo.

Nego, i ako ta „sveopća kriza“ zapravo i ne postoji, pak je danas teško živjeti, jer su najednput svi ljudi, koji imaju novaca, postali umišljeni siromasi. I pod dojmom panike, koju oni stvaraju, govoreći vječno o toj nesretnoj krizi i naviještajući ekonomsku propast svijeta, nastao je pravi očaj a i ubitačni strah među ljudima. Evo vam jednog primjera. Dođem nekidan oko pola noći u jedan šibenski lokal, u kojem se nalazilo još nekih desetak oso-

ba. Pridem jednom svom dobrom znanicu, koji uza svu krizu ima iste prihode kao i nekada, dok se uopće nije govorilo o krizi. Sjedam do njega i u čudu gledam na onu praznu staklenku od 2 deci crnoga vina. „Otkad si ovdje?“ — upitam ga iz radoznalosti. — „Ima već dva sata“ — odgovori mi nekako tužno. „Pa jesi li još što popio osim ova dva deci vina?“ — nastavim ja pitanjem. „Nisam — reče mi — nemogu, kriza je“. „Kakva kriza za te — velim mu ja — kada ti danas isto zarađuješ kao prije“. „Jest, istina je, ali što ćeš, kad nasmijem radi drugog svijeta. Kada bi drugi vidili da trošim, zamjerili bi mi, da to radim u doba ove krize.“

Evo vidite, ljudi božji, do česa nas je dovela ova kriza? Tražili smo u ime krize sveopću stednju, zahtjevali smo, da nitko ne smije trositi i što smo postigli? Postigli smo to, da su oni, koji su oduvijek imali novaca i trošili, najednput počeli štediti i novac sakrivati u slamnjace. Naravno da je tako moralo doći do nestasice novca u prometu a potom i do još veće bijede onih, koji su uvijek bili siromašni. Jer, za koga smo tražili da štedi. Svakako ne za one, koji su i prije jedva mogli da pokrivaju svoje životne potrebe teško stečenom zaradom. Njih nije ni trebalo pozivati na stednju, jer su oni na silu oduvijek morali štediti. Dakle, znači, da smo silili na stednju samo one, koji imaju i previše novaca. I sad su oni uistinu počeli štediti i to na svemu ne radi toga, što ne bi bili u stanju da troše, nego

što su se preplašili opće vike i buke. Pa tko će više moći da izliječi te umišljene siromašne, kada je ta njihova bolest postala već kroničnom. Oni se plaše proći ulicom, ako imaju na sebi novo odijelo; boje se ući u dućan, da nešto kupe iz straha, da ih ne bi netko vidio; izbjegavaju sve javne priredbe, da ne bi morali pokazati lisnicu i izvaditi nekoliko dinara; samo jedanput mjesečno dolaze u lokal i tu prave najmanji izdatak, što se uopće može zamisliti, da ih ne bi ljudi prekorili radi rastrošnosti u doba „sveopće krize“; odilaze u druge, daleke gradove, da zigošu i izmijene stare hiljadarke, kako nitko ne bi mogao doznati, koliko novaca imaju u svojim blagajnama, i na stotine drugih načina dolazi do izražaja ova opasna bolest tih nebrojenih umišljenih siromaha.

Vidite li dakle, ljudi, kako ste izabrali slabi lijek za ozdavljenje iz ove „krize“. Ne stednja, ona je ubitačna za nas, koji smo oduvijek živili u pravoj i istinskoj krizi, a mjesto toga pozivajmo ljude na trošenje, sveopće trošenje i bez granica, jer ćemo samo tako doći svi do novaca. Ne treba govoriti o skromnim i čednim plesovcima, jer će onda biti još manje novaca u svijetu, ne treba pozivati bogate dame, da dolaze na zabave u siromašnim haljinama. Ne, pustimo svakoga da troši, tko može, upriličujmo velike zabave, pjanke i orgije, ako hoćete, i vidjećete, kako će zemljom opet profćeci rijeke zlata iz blagajna bogataša. Neće onda više biti gladi ni nezaposlenosti i kriza će nestati sama od sebe.

Kamenarski

Šibenska kronika

Kazalište

Gostovanje Narodnog Kazališta za Primorsku Banovinu.

Gradu Šibeniku je potrebno kazalište. To se najbolje vidi na popodnevnom pretstavama. Masa ljudi mora da ide kući bez karata. Radi toga mora svatko tko voli ovaj grad požaliti žalosni svršetak „Šibenskog Kazališnog Društva“, koje je svojim nastupom (Wallace: Čarobnjak) budilo toliko nade. Brojni posjeti popodnevni predstava obaraju tvrdnju, da u Šibeniku nema dovoljno ljudi, koji imaju smisla za teatar.

Publika je tu, koja jedva čeka da može ići u kazalište, ali

U petak 15. I. davala se je popodne Nušićeva: „Protekcija“, a uveče komedija Clementa Vautela: „Naš župnik kod bogatih“.

Nušićeve komedije nemaju onaj dublji etički smisao kao na primjer Moliereve. Njemu je zapletaj glavno i želi polučiti čim više smijeha. To mu je i uspelo u petak popodne. Kako rekoh Nušić nema smisla za moralnu i društvenu satiru.

U „Protekciji“ napada on birokraciju sa svojim vezama. Ali što se događa! Junak, koji je ispočetka nosilac i zastupnik modernih slobodoumnih ideja, koji u svome listu napada najgorčenje „Protekciju“ — ženi se ministrovom kćerkom baš radi familijarnih veza i *protekcije*, te napušta vođenje svog lista. Nušić posjeduje mnogo dara za komičnost te mu dobro uspijevaju zapletaji.

Baš u „Protekciji“ se vide najbolje njegove dobre i loše strane. Nušić će svakako uvijek imati uspjeha kod najsiromašnijih slojeva. Igralo se dobro osim manjih nedostataka.

Vautelova komedija: „Naš župnik kod bogatih“ doživjela je svagdje ogroman uspjeh. Moram iskreno priznati da mi nije jasno zbog čega. Komedija ta nema dramske radnje. Jedina dramska ličnost je župnik, i ako je ta uloga u dobrim rukama, tada će imati i sama komedija izvjestan efekat. Sva ostala lica nemaju života već su posvema potčinjene župniku. Župnikova ličnost osvaja. Taj „enfant terrible“, taj muški „Madame sau gene“ osvaja svojom prirodnošću i jednostavnošću. Ako se hoće može se taj komad shvatiti, kao obrana liberalnog shvaćanja Kršćanstva. Kako rekoh, osim nekoliko vrlo ugodnih izreka župnikovih nema u komediji — komike. Uostalom ličnost župnika nije ni najmanje komična. Gospodin Aca Gavrilović je majstorski odigrao ulogu župnika. Bez suvišnih gesta i grimasa dao je uvjerljivu i snažnu figuru dobričine župnika. Bila je to svakako umjetnička kreacija. Odlična je bila i kreacija biskupa g. Tanhofer. Ne možemo odobriti i pohvaliti pretjeranu igru gđe Gavrilović. Ostali su bili na svome mjestu. Preporučili bismo brzi tempo. Valja igrati življe, jer bi inače čovjek pomislio da gleda kakvu patetičku tragediju.

Osim toga bismo najtoplije preporučili sniženje cijena ulaznicama. Milan Borković.

Raspored daljnjih pretstava je sljedeći: Danas poslije podne iznimno nema dačke pretstave. Na večer se daje drama „Bez trećega“ od Milana Begovića. U njoj je prikazan tragičan sukob muža i žene, koji kroz sva 3 čina drži gledaoca u najjačem uzbuđenju.

U sljedeći petak 29. ov. mj. daje se poslije podne dačka pretstava Nušićevih komedije „Običan čovek“ a na večer grandiozno djelo naše dramske literature „Dubrovačka Trilogija“ od Ive Vojnovića. Pri ovoj pretstavi nastupiće čitav kazališni ansambl.

Ulaznice za sve pretstave dobivaju se u pretprodaji u knjižari g. Grge Radića i sat prije početka pretstave na kazališnoj blagajni.

IZNAJMLJUJE SE

od 1. februara 1932. veliki lokal sastojeci se od dvije prostrane prizemne prostorije na najljepšem položaju grada (Wilsonov trg) prikladan za bolju radnju, radionicu ili trgovinu. Radi informacije obratiti se tiskari Vitaliani.

Vatrogasni ples. U prošlu subotu priredilo je naše požrtvovno Vatrogasno Društvo svoj društveni ples u prostorijama G. H. „Krka“. Nažalost odaziv građanstva bio je vrlo slab, čak manji nego na običnim čajankama. Ovaj nehaj našeg svijeta prema onima, koji se žrtvuju iz najplemenitijih ljudskih pobuda za opće dobro, ne da se ničim opravdati. Izgleda nam, da je za neke ljude premalo zvučan naslov „vatrogasni ples“, da bi privukao njihovu pažnju, jer inače ne možemo razumjeti ovakav njihov postupak.

Inače je ples, uza sav tako maleni posjet, lijepo uspio. Oni, koji su došli, prošli su nekoliko sati u vrlo ugodnom raspoloženju. Funkcioneri i članovi Vatrogasnog Društva brinuli su se, da njihovi gosti sa ovog plesa ponesu najljepšu uspomenu, što im je zaista potpuno i uspelo. Prihod zabave bio je zadovoljavajući, i ako je bilo tako malo posjetnika.

Zabava Ženske Zadruga i Akademskog Kluba u nedjelju poslije podne. Narodna Ženska Zadruga i Akademski Klub priređuje u nedjelju pos. podne zajedničku zabavu sa plesom u prostorijama G. H. „Krka“. Čisti prihod je namijenjen gradskim siromasima. Početak u 4.30 s. pos. p.

Radnički ples u korist besposlenih radnika. Šibenska podružnica Saveza Znanstvenih Radnika i Udruženje Željezničara priređuje 1. februara u prostorijama G. H. „Krka“ skromni ples, čiji prihod ide u korist besposlenih radnika. Preporučujemo građanstvu, da u što većem broju posjeti ovu radničku zabavu, kako bi potpomogli onima, koje je teška bijeda bacila na ulicu i prepustila milosti sudbine. Svaka pa i najmanja pomoć dobro će doći njima i njihovim porodicama.

Premještanje. Prof. Marko Triva, dosadašnji nastavnik na mjesnoj gimnaziji, premješten je po vlastitoj želji za nastavnika na splitskoj gimnaziji. Prof. Triva preuzeo je svoju novu dužnost u Splitu prošlog ponedjeljka.

XIII. Medjunarodna godišnja izložba u Bruxelles-Belgija: održavat će se od 6 do 20 aprila 1932 g. Reflektanti koji žele putovati radi pregleda iste izložbe, kao i oni koji žele izložiti svoju robu, neka se obrate mjesnom Kraljev. Belgijskom Konzulatu za sve upute.

Sokolsko društvo u Šibeniku priređuje u nedjelju 24. I. u 11 s. pr. p. u sokolani na poljani Kralja Petra komemoraciju blagopokojnom bratu Dr Josipu Scheineru starosti Č.O.S. Predavanje o životu i radu brata Scheinera održaće društveni prosvjetar brat Ivo Vuletin. Očekuje se mnogobrojan posjet, da se i vanjskim načinom oda posljednja počast dostojnom nasljedniku velikog Tyrša, osvjedočenom poborniku sokolskog bratstva i sokolske uzajamnosti.

NOVE KNJIGE

Igrokazi za diletanske pozornice. Upravo je izašla iz štampe zbirka laganih igrokaza za diletanske pozornice iz pera Ivana Dobravec Plevnika, novinara u Virovitici. Zbirka sadržaje 5 igrokaza od kojih su neki doživili 4 izdanja, ukusno je opremljena, uvezana u platno sa zlatotiskom a stoji din. 50.- Naručuje se kod pisca u Virovitici.

Kino „BALKAN“

U subotu i nedjelju prikazuje najveći tonfilm ove sezone! Sjajnu ton operetu po istinitom događaju, jednog turskog oficira, koji je nedavno umro u Beogradu

Bombe na Monte Karlo

U glavnoj ulozi: HANS ALBERS i ANA STEN
Glazba: WERNER R. HEYMANN
Tekst pjesama: ROBERT GILBERT
Zborovi, solo pjevači, sjajan orhestar, tempo, sjajan sadržaj, odlična gluma i t. d. to su odlike ovog uistinu veledjela.

U subotu 23. I. svečana premijera početak u 9 s. U nedjelju samo 3 predstave: u 3, 5 i 7 sati.

Nasi sljedeći filmovi: KONGRES PLEŠE, LJUBAVNA KOMANDA, GROCH, ŠIŠMIŠ i t. d.

ŠAH

Iz šibenskog Šahovskog Kluba

Masarykovo Filh. društvo „Kolo“ ustupilo je šibenskom Šahovskom Klubu jedan dio svojih prostorija. Na toj lijepoj pažnji uprava Šah. Kluba ovim putem najljepše zahvaljuje. U nedjelju 17. ov. mj. održana je glavna godišnja skupština, na koju su pristupili u većem broju mladi šahiste, te je tom prilikom birana sljedeća uprava: predsjednik Paja Komisarović, zamj. Vikario Krste, tajnik Petar Trifunović, zamj. Ivo Antunac, blagajnik Albert Drutter, zamj. Branko Tambača, članovi odbora Jure Jureša, Srećko Beslengić, Aleksa Dante, savjetodavni odbor: Dr. Ante Kapitanović, poručnik Miroslav Teny, Dr. Đanko Belamarić i Ante Lučev, knjižničar Simićević Ivo. Poslije izbora uprave uglavnom se je pretreslo pitanje, u kojim bi prostorijama Šahovski Klub najpodesnije mogao razviti svoju djelatnost, pa su u tom pitanju pobijedili mladi šahiste, tako da će već od 19 ov. mj. u navedenim prostorijama svakog utorka i petka navečer od 8-9 sati naš majstor g. Petar Trifunović držati predavanja iz šahovske teorije uz primjere iz prakse.

Zahvaljujemo se cij. Upravi ovog lista koja nam je veoma rado i susretljivo ustupila u svom listu rubniku za šah.

Uprava Šibenskog Šah. Kluba.

Tonfilm

TONKINO »TESLA«

Petak i subota:

Veliki 100% njemački tonfilm bljestavih rezijskih scena, melodičnih slagera i sjajne glazbe:

VELIKA ČEZNJA

U glavnim ulogama najprominentniji njemački starovi: Conrad Veidt, Camilla Horn, Anny Ondra, Theodor Los, Olga Čehova, Maria Paudler, Franz Lederer, Walter Janssen, Jack Trevor, Liane Haid, Charlotte Susa, Fritz Kortner, Ernst Verbeke, Lil Dagover. — Kako se snima tonfilm — kako izgleda tonfilmski atelier: to ćete vidjeti u ovom senzacionalnom djelu, koje je svuda s odusevljenjem primljeno.

NEDJELJA: veličanstvena premijera prvog i jedinog tonfilma najslavnijeg tenora našeg doba:

JOHN Mc CORMACKA

»Pjesma moje duše«

Uzvišena pjesma o najiskrenijoj i najčišćoj ljubavi. Put do slave siromašnog irskog pjevača, čiji je talenat doživio najveće priznanje u stranom svijetu, u datom New-Yorku pred najotmenijom publikom.

U ostalim ulogama: John Garrick i Maureen O'Sullivan.

Jeste li čuli za John Mc Cormacka?

Ovakav naslov potreban je samo kod nas. U velikim zemljama na zapadu Evrope, kao i u Americi i u većini zemalja na drugim kontinentima svatko zna, tko je John Mc Cormack. Tamo su svakom poznate velike i rijetke umjetničke sposobnosti ovog slavnog irskog tenora, čovjeka, od kojeg je do danas prodano preko 5,000.000 gramofonskih ploča. Zato je za američku javnost bila posebna senzacija vijest, kad je John Mc Cormack prispio u Hollywood, primivši laskavi angažman za izradu tonfilma:

»Pjesma moje duše«

U ovom filmu pjeva 13 pjesama na njemačkom, engleskom, francuskom i divnu romancu

„Luoghi sereni e cari“

na talijanskom jeziku.

Neke od tih pjesama umjetnik je sam komponovao.

Preporučamo svima da pogledaju ovo jedino djelo slavnog pjevača, jer obiluje s mnogo lijepih pjesama i odličnog je sadržaja.

Koncertat M. F. D. „Kolo“, ne će se održati u subotu dne 23. kako smo to pogriješno bili najavili u posljednjem broju, već u nedjelju dne 24 o. m. i to u 9 s. na večer u Gradskom Kazalištu.

„SLAVIJA“

TVORNICA SAPUNA

Braća Iljadica-Grbešić pok. Petra

ŠIBENIK

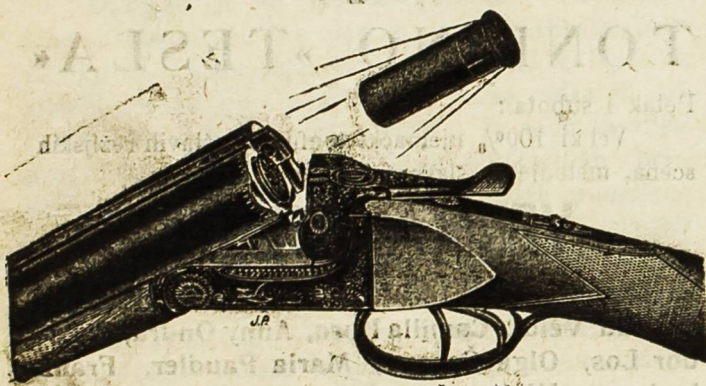
Proizvada za domaćice najbolji i najkorisniji sapun za pranje rublja: žuti, zeleni i bijeli. Prodaje se svugdje

K. EVANGELISTA

naslj. N. ROSSI, Šibenik

Skladište gvozdarije na malo i veliko te građevnog materijala.

Prispjele su mi belgijske lovačke puške koje prodajem za propagandu uz originalne tvorničke cijene.

JOSIP I. JADRONJA

Kraljevski Belgijski Konzul

Šibenik - Dalmacija.

Spremna gospođica u podučavanju glasovira daje časove uz umjereni honorar. Obratiti se u tiskari Vitaliani.

PRODAJE SE kuća dvokatnica u središtu grada. Za potankosti obratite se na upravu ovog lista.

STUDENT daje časove iz matematike za sve razrede srednjih škola. Uspeh zagarantovan. Adresa u tiskari Vitaliani.

Bolja soba izložena suncu, najboljim kortom, pranjem rublja i t. d. uračunato, jeftino unajmljuje se. Obratiti se u tiskari E. Vitaliani.

MALI OGLASNIK

Na najljepšem djelu Šubičevca za prodati moderna ukusna kuća od tri sobe, kupaone sa konforom i velikim zemljištem, adresa u Tisk. E. Vitaliani

1000 listova konceptnog papira za kancelariju Din. 90.
1000 vel. listova bijelog papira za zamotavanje Din. 240.
Dobiva se kod: tiskare E. Vitaliani i Sin, Šibenik.

GRGO OLIVARI I DRUGOVI

građevno poduzeće
ŠIBENIK

Preuzimlje i izvršuje sve vrste građevinskih poslova najsolidnije i najkulturnije.
Obavlja sve spadajuće tehničke radove, projekte i t. d.

Novom poštanskom teleg. i telef. tarifom!

Izašao je:

Sibenski

NARODNI KOLEDAR

za katolike i pravoslavne
sa poučnim i zabavnim štivom
za prestupnu godinu

1932

Stipe Zorić, vrtlar

Šibenik
Poljana
Kralja Petra

Prodaja svježeg cvijeća, te raznih biljka u loncima. Solidna izradba nadgrobni vijenaca, kao vjenčanih buketa.

Također uređuje parkove. CIJENE UMJERENE

Najljepši dar za Božić i Novu Godinu!

DANTE-OVA

BOŽANSTVENA KOMEDIJA „PAKAO“

sa 76 ilustracija slavnoga Dorè-a, 364 strane formata 35/27 cm. Preveo prof. Stj. Buzolić. - Luksusno uvezano u zlato. Komad D. 100. Preko 10 komada fko. poštarine.

Na otplatu (D. 110) po Din 20. — mjesečno

Sa naručkom treba poslati prvi obrok (20 D. unapred) Kod pošiljke zaračunava se pouzecem II. obrok i pošt. Naručuje se kod Tiskare E. Vitaliani i Sin, Šibenik.

Šibenska Okružna Banka D. D. Šibenik

Telefon br. 68. — Brzjavni: Krugobanka

Prima uloge na štednju na knjižice i po tekućem računu te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Vrši sve bankovne poslove uz najbolje uvjete

Robni odio — Telefon br. 9.

Vaše tiskanice i oglasi odlučuju
Vaš uspjeh!

U
Odlikovanom
Grafičkom Zavodu
tiskari E. Vitaliani i Sin
Šibenik. — Telefon broj 47

možete naručiti i dobiti izrađeno uz jeftinu cijenu
štampane: koverta, listovni papir, račune, fakture, note, dopisnice, posjetnice, blokove, pozive, rasporede, plakate, - letke, cjenike, novine, brosure it. d.

Izradba tačna i savjesna.

Vaso Čok i Jovo Paklar

Šibenik (Dalmacija)

Staklo za prozore, šuplje staklo, poculan, kuhinjsko posuđe, aluminijumsko, emajlirano, papirnata roba mineralna voda, bomboni i t. d.

Vlastiti proizvod Crkvenih svjeca.

PODUKA: Sa sigurnim uspjehom podučavam učenike nižih razreda iz svih predmeta. Adresa u tiskari Vitaliani.

DOMAĆICE POZOR ZA ZIMU!

Otvorena je nova maloprodaja ugljena iz domaćeg ugljenokopa „Dubravice“ kod

tt. LUŠIČ I DRUG - ŠIBENIK

Skladište kod kancelarijskih prostorija na obali. — Telefon broj 20.

100 kg prvoklasnog ugljena od 5500 kalorija, bez sumpora i ikakve druge natruhe
stoji **samo 32 dinara**

Ne dimi i ne zaudara.

Riješena je kriza gorivog materijala.

Nestašica drva ne osjeća se više.

Mjesto 300 kg gorivog drva, dovoljno je 100 kg ovog ugljena.

Otprema do kuće ili stana

vrši se uz neznatnu naplatu